TA’LIMDA RAQAMLI DIDAKTIKANING AHAMIYATI.

Islomova Ruxsora Ahadjon qizi

Qo‘qon davlat universiteti

Gumanitar fanlar va tillar magistranti

ruxsoraislomova21@gmail.com

Annotatsiya. Ushbu maqolada raqamli didaktikaning ta’lim tizimidagi o‘rni va ahamiyati tahlil qilinadi. Raqamli texnologiyalar asosida o‘quv jarayonini individuallashtirish, interaktiv metodlarni qo‘llash hamda ta’lim samaradorligini oshirish imkoniyatlari yoritilgan. Shuningdek, raqamli didaktikaning zamonaviy ta’lim muhitini shakllantirishdagi roli asoslab beriladi. **Annotation.** This article analyzes the role and significance of digital didactics in the education system. It highlights the possibilities of individualizing the learning process, applying interactive methods, and improving educational effectiveness through digital technologies. Furthermore, the study substantiates the role of digital didactics in shaping a modern educational environment.

Kalit so‘zlar: raqamli didaktika, raqamli ta’lim, axborot-kommunikatsiya texnologiyalari, ta’limni individuallashtirish, pedagogik innovatsiyalar, interaktiv metodlar, ta’lim transformatsiyasi, raqamli muhit.

Key words: digital didactics, digital education, information and communication technologies, personalized learning, pedagogical innovations, interactive methods, educational transformation, digital environment

Didaktika ta’lim va tarbiya jarayonlarining nazariy asoslarini belgilovchi fundamental ilmiy yo‘nalish sifatida pedagogika tizimida alohida ahamiyat kasb etadi. Uning tarixiy shakllangan ilmiy tajribasi hamda zamonaviy ta’lim paradigmalari bilan uyg‘unlashuvi bugungi kunda ta’lim mazmuni va shakllarini yangicha talqin etishni taqozo etmoqda. Shu bilan birga, O‘zbekiston Respublikasida ***amalga oshirilayotgan “Raqamli O‘zbekiston — 2026” strategiyasi hamda raqamli*** iqtisodiyot va elektron hukumatni rivojlantirishga qaratilgan normativ-huquqiy

hujjatlar ta’lim tizimiga innovatsion yondashuvlarni joriy etish uchun mustahkam asos bo‘lib xizmat qilmoqda. Mazkur jarayon doirasida raqamli texnologiyalar va muhandislik tafakkurining integratsiyasi ta’lim jarayonini transformatsiya qilish, uning samaradorligini oshirish hamda yangi pedagogik imkoniyatlarni yuzaga chiqarishda muhim omil sifatida namoyon bo‘lmoqda.

Raqamli didaktika - bu raqamli texnologik revolyutsiya ta'sirida vujudga kelayotgan ta’lim muammolarini zamonaviy axborot jamiyati vositalari va metodlaridan foydalangan holda tizimli hal qilish.[6]

Ta’lim tizimida raqamli texnologiyalarning joriy etilishi o‘quv jarayonini individuallashtirish va shaxsga yo‘naltirilgan yondashuvni ta’minlashda muhim omil sifatida namoyon bo‘lmoqda. Natijada ta’lim mazmuni va shakllari yangi bosqichga ko‘tarilib, unda nafaqat o‘quv dasturida belgilangan talablarni bajarish, balki o‘quvchilarning qiziqishlari, ehtiyojlari hamda individual salohiyatini inobatga olish ustuvor vazifaga aylanmoqda. Raqamli ta’lim texnologiyalaridan foydalanish o‘quvchilarning dunyoqarashini kengaytirish bilan birga, bilimlarni tizimli, mantiqiy va tushunarli shaklda o‘zlashtirish uchun qulay sharoit yaratadi. Shu bilan birga, ushbu texnologiyalar ta’lim jarayonida ortiqcha hujjatlashtirishni qisqartirish, o‘qitish va o‘rganish faoliyatini optimallashtirishga xizmat qiladi. Bundan tashqari, raqamli muhitda tashkil etilgan ta’lim o‘quvchilarda amaliy ko‘nikmalarni shakllantirish va rivojlantirish imkoniyatlarini kengaytiradi. Umuman olganda, raqamli texnologiyalarni ta’lim jarayoniga integratsiyalash bilimlarning ochiqligi va erkinligiga asoslangan sifat jihatidan yangi ta’lim bosqichini shakllantirishga xizmat qiladi.

Bugungi kunda raqamli didaktikani rivojlantirish zarurati tobora ortib bormoqda va bu jarayon zamonaviy ta’lim tizimining ustuvor yo‘nalishlaridan biriga aylanmoqda. Raqamli didaktikaning asosiy obyekti sifatida ta’lim tizimi hamda o‘qitish jarayoni e’tirof etilib, u ushbu jarayonlarda raqamli yondashuvlarning amaliy imkoniyatlarini ochib beradi. Raqamli texnologiyalar va didaktik vositalar o‘quv maqsadlariga erishishda samarali

mexanizm sifatida xizmat qilib, ta’lim jarayonini yanada qulay va natijador tashkil etish imkonini yaratadi. Mazkur jarayon, o‘z navbatida, raqamli iqtisodiyotning rivojlanish talablari hamda jamiyat ehtiyojlari bilan uzviy bog‘liq holda amalga oshiriladi. Raqamli didaktikaning muhim jihatlaridan biri — raqamli muhitda shakllanayotgan o‘quvchilarning psixologik va kognitiv xususiyatlarini hisobga olgan holda pedagogik faoliyatni tashkil etishdan iboratdir. Shu bilan birga, raqamlashtirish sharoitida telekommunikatsiya vositalari va zamonaviy raqamli texnologiyalardan keng foydalanish didaktik jarayonning mazmunini boyitish, uni yanada chuqurlashtirish hamda kengaytirishni talab etadi. Mazkur harakatlar quyidagi yo‘nalishlarda amalga oshiriladi: 1.Cheklangan miqyosdagi sinf-dars tizimida tashkil etiladigan o‘quv jarayonidan turli muhit va sharoitlarda o‘qitishni yo‘lga qo‘yishga o‘tish, bunda tarmoqli va virtual didaktika imkoniyatlaridan samarali foydalanish.

2. Ta’limni faqat an’anaviy tashkil etish asosidagi o‘quv jarayonidan mustaqil hamda tarmoqlar orqali bilim olish muhitini shakllantirishga o‘tish. 3. O‘qitish va o‘quv faoliyatini tashkil etishdan loyihalashtirishga, ya’ni ta’limiy yo‘nalishlarni ishlab chiqish hamda o‘zlashtirish jarayonlarini tizimli ravishda amalga oshirishga o‘tish.

4. O‘qituvchining asosiy yetakchi faoliyati bo‘lgan ta’lim-tarbiya berish jarayonidan raqamli ta’lim muhitida uning ko‘p qirrali faoliyatini amalga oshirish uchun qulay didaktik sharoitlar yaratishga o‘tish. [4]. Shu jihatdan, mamlakatimiz Prezidenti Shavkat Mirziyoev ta’kidlaganidek, “Taraqqiyotga erishish uchun raqamli bilimlar va zamonaviy axborot texnologiyalarini egallashimiz zarur va shart. Bu bizga yuksalishning eng qisqa yo‘lidan borish imkoniyatini beradi [1].

Ta’limni raqamlashtirish deganda ta’lim sifatini oshirish, ta’lim resurslarining mavjudligini oshirish hamda o‘qish va o‘quvchilar muvaffaqiyatini baholash uchun yangi imkoniyatlar yaratish maqsadida zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalari (AKT) va raqamli vositalarni ta’lim jarayoniga integratsiya qilish tushuniladi. Ta’limni raqamlashtirish global ta’lim

resurslariga kirish, o‘rganishni individuallashtirish, hamkorlik va bilim almashish, ta’lim oluvchilar o‘rtasida raqamli ko‘nikmalar va tanqidiy fikrlashni rivojlantirish, shuningdek, ta’lim samaradorligini oshirish kabi keng ko‘lamli yangi imkoniyatlarni ochib beradi [3] Raqamli texnologiyalar raqamli vositalar, materiallar va xizmatlarga kirish uchun cheksiz imkoniyatlarni taqdim etadi. Talabalar va o‘qituvchilar o‘zlarining axborot makonlari va ulardan foydalanish bo‘yicha misli ko‘rilmagan nazoratni qo‘lga kiritadilar. Xizmat ko‘rsatish va moddiy ishlab chiqarish sohasida bo‘lgani kabi, ta’limni raqamli transformatsiya qilish bo‘yicha ishlar ham dasturni amalga oshirishning barcha bosqichlarida ta’lim tashkilotlarining natijalari va ish sifatini oshirishga yo‘naltirilishi kerak [5].

Shuni ta’kidlash kerakki, texnik ta’lim tizimiga raqamli texnologiyalarni joriy etish mamlakat ta’lim tizimini modernizatsiya qilishda muhim rol o‘ynaydi. Ta’lim tizimini modernizatsiya qilish bugungi kunda jamiyatning innovatsion rivojlanish salohiyati sifatida qaralmoqda va ta’limni rivojlantirishga yangi kontseptual yondashuvlarni amalga oshirishga asoslanishi kerak. Bu zamonaviy ta’limni to‘g‘ri tashkil etishga va ta’lim samaradorligini oshirishga yordam beradi [2].

Xulosa qilib aytganda, raqamli didaktika zamonaviy ta’lim tizimini rivojlantirishning muhim omillaridan biri sifatida namoyon bo‘lmoqda. Raqamli texnologiyalarni ta’lim jarayoniga integratsiyalash o‘quv faoliyatini individuallashtirish, o‘quvchilarning mustaqil fikrlashini rivojlantirish hamda bilimlarni samarali o‘zlashtirish uchun keng imkoniyatlar yaratadi. Shu bilan birga, mazkur yondashuv pedagogik jarayonni yangicha tashkil etish, o‘qituvchining funksional rolini kengaytirish va ta’lim sifatini oshirishga xizmat qiladi. Raqamli didaktika asosida tashkil etilgan ta’lim muhiti o‘quvchilarning kognitiv, kommunikativ va amaliy kompetensiyalarini rivojlantirish bilan birga, ularni zamonaviy axborotlashgan jamiyat talablariga moslashuvchan shaxs sifatida shakllantirishga zamin yaratadi. Shu sababli, ta’lim tizimida raqamli didaktik

yondashuvlarni keng joriy etish, metodik jihatdan takomillashtirish va ilmiy asosda rivojlantirish dolzarb vazifa bo‘lib qolmoqda.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR.

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.M.Mirziyoevning 2020 yil 24-yanvarda Oliy Majlisga yo‘llagan Murojaatnomasi. 2020 y.

2. Абдуазизова В.В., Солиев Н.С., Техническое образование на основе цифровых технологий. INNOVATIONS IN TECHNOLOGY AND SCIENCE EDUCATION. Volume 2, february 2023. – B. 213-218. ISSN: 2171-381X (№6, SJIF – 5.305) 3. Puentedura, R. R. (2014). SAMR Model: A Practical Guide for EdTech Integration. Hippasus. 4. Safarova Rohat Gaybullaevna. “Zamonaviy sharoitda raqamli didaktikaning maqsad, vazifalari va o‘ziga xos funksiyalari”.

“Raqamli didaktika va madaniyat: zamonaviy tendensiyalar, yondashuvlar, yechimlar” nomli Respublika ilmiy-amaliy anjumani materiallari.

2024-yil 17-aprel DOI: https://doi.org/10.5281/zenodo.10980428

5.Уваров А. Ю. Образование в мире цифровых технологий: на пути к цифровой трансформации. М.: Изд. Дом ГУ-ВШЭ, 2018. 168 с. 6. Штакк Е.А., Беляева А.В., Молоканова Ю.П., Беляев Г.Ю. ЦИФРОВАЯ ДИДАКТИКА И ЕЕ ВЛИЯНИЕ НА ДОСТИЖЕНИЯ ОБУЧАЮЩИХСЯ // Нижегородское образование. 2022. №2. URL: https://cyberleninka.ru/article/n/tsifrovaya-didaktika-i-ee- vliyanie-na-dostizheniya-obuchayuschihsya (дата обращения: 13.04.2024)